

LA TRALLA

Número extraordinari



Canuda, 15, pral.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSEMBLEA DE LA UNIO CATALANISTA).

25 Novembre de 1905!

Si pera tots els catalans té recorts tristíssims aquesta data; si evoca en tots els catalans el seu cap d'any memories de tristors y penes; es a LA TRALLA a qui pot haver-se esborrat menys per quant fou precisament aquell dia el que marcà l'acabament del any periodístich pera nosaltres y del que n'esdevingué l'empresonament d'un company y l'exil de dos d'altres.

Per aixó y perque precisament y casualment en aquella diada havia sortit a la llum pública un número extraordinari dedicat al gran Pi y Margall, varem anunciar fa dies la aparició del present número al que volíem donar ó imprimir una especial condició de commemoració de succehits... Mes la prometença de la desitjada amnistia á quina desfeta de cap manera voldríem que se'ns pogués atribuir la més mínima part, ens obliga á passar per alt tot lo que qualsevol element pogués trobar evocador de recorts, y aprofitem la circumstancia d'esser el cap d'any de nostre darrer número del 1905 pera presentarnos á nostres llegidors una vegada més en amigable conversa, en ferm desitj de millorament y en compenetració de pensaments, d'idees, latents tots, latents, però vius; vius avuy més que ahir; demà més que avuy.

¡Volém la Autonomía de Catalunya!

Y pera refrescar en la memoria de tots aquest desitj, cap ocasió més bona que la present ni un dia millor trobaríem que'l que ens recorda la mort del cos del gran Apòstol de la Autonomia dels Pobles, En Francisco Pi y Margall.

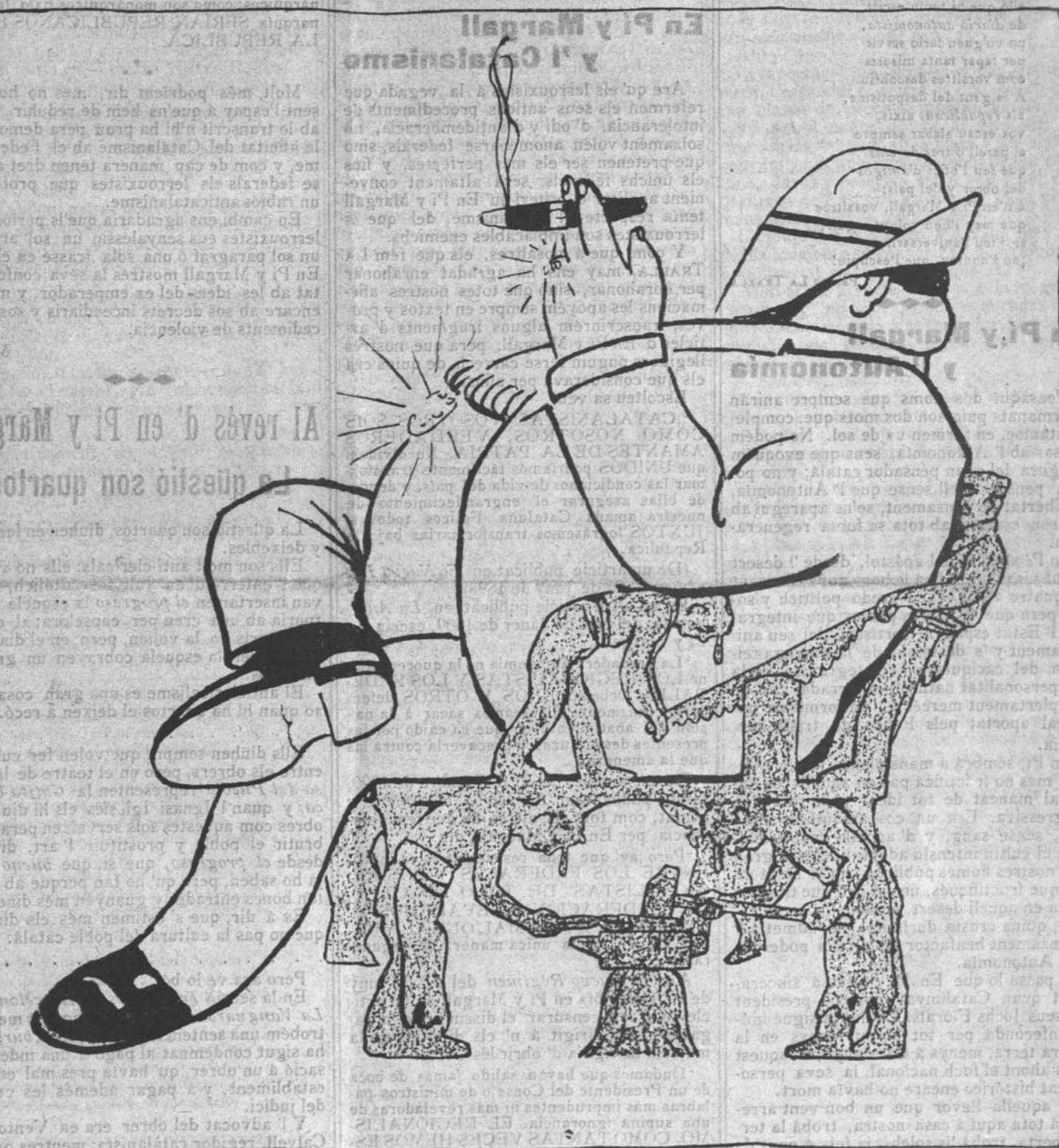
Y com si no tinguéssim prous elements pera confeccionar un número a n'aixó dedicat, dues noves circumstancies, inesperades quan varem anunciarlo, han vingut á ajudarnos. Una d'elles es la defensa que de les denúncies contra nostre número d'avuy fá un any va fer l'altre dia el deixeble del Nacionalista Pi y Margall, á la Sala segona de la Audiencia. Si en lloch d'esser pera'l 21, hagués estat assenyada la vista de la causa contra la integritat de la nació pera'l 25, tothom hauria pogut creure qu'era miracle...; més sense ell, sols fa quatre dies que s'vegé aquella causa y, per lo tant, es com si avuy sigués, viva la defensa d'en Vallés, de les teories del Mestre de l'ideal que progressa malgrat la oposició dels centralistes y que, malgrat la oposició que seguirán fentli s'obrirá pas fins á assolir-lo plenament Catalunya y ls pobles tots de la Terra.

Encare, potser, no'n teníem prou; y vingué un anunci de l'enviat dels governs centralistes, á dirnos qu'ell, en *lerroux*, volia celebrar un *grandios miting* en defensa dels ideals de la Federació aportats á la Iberia per En Pi. Y en aixó y ab aixó hi ha matèria pera fer, no un, mil números demostratius una vegada per totes de les falsetats de tal home, potser l'únic *burgés* que trepitja nostra terra y al que, encare que creyem y estem convènsuts qu'está aixafat per la Solidaritat Catalana, hem d'atacar ab fermes arguments com sempre, fins á que s'en vagi d'aquest país noble.

Sigui, donchs, aquest número l'acoblament de tot lo esmentat, y serveixi de compenetració íntima de les pensades catalanes que cridin d'are en endevant:

L'Autonomía de Catalunya arrenca del 25 de Novembre de 1905!

LA TRALLA



..... é interin unos, holgando, viven en la abundancia, otros, trabajando, mueren llenos de privaciones y fatigas.

F. Pi y Margall.—(Manifest del 22 de Juny de 1894)

Recort al Mestre!

Recordem l'aniversari del inoludable Pi, del apòstol venerable, del honrat y del senzill. Nostra Catalunya jove y els que trevallem altius cap al ideal que porta les clarors del avenir, descobrimnos ab respecte que la Patria ha d'agrahir'ns el tribut á la memoria d'aquell home progressiu. Donchs honremlo, que nosaltres, els que varem recullir la sembrada profitosa

que floreix per el país, som cridats á venerarlo, enlayrant més y enfortint l'ideal d'autonomia que ab sencera fé sentim. El recort el vol el Mestre dels deixebles y dels fills, dels que á ne'l nacionalisme li entreguem el cor y el pit, tribut al mestre dels mestres, honrem al sabi y senzill, que'ns honora, venerantlo, als que l'hem sabut seguir.

Y are no imitem l'exemple vosaltres els que teniu la figura d'aquest home

per negoci y per enginy de cassar els quatre incautes que teniu enllepolits, no parieu d'aniversaris que pretenguin enaltir una gloria que vosaltres no volen, ni la sentiu, no li feu cap homenatge qu'es l'insult més atrevit, no podeu ferlo en conciencia, desterréulo aquest desitj de presentar á la massa nostre venerable espill,

no'n parreu d'autonomia, no la manejéu per fins de politiqueta baixa, no enganyeu al poble aixís els que no teniu respecte, els que no sabeu capir l'ideal de democràcia com el predicava en Pi, els que feu d'honrades mantes gent inepte en tots sentits, els que feu el sectarisme, els que anomenau sovint una llibertat mentida, els que únicament veniu fent escarni dels principis de fraternitat, en fi, els fomentadors del odi, la vergonya dels partits, no podeu parlar del mestre sense feros enrogir, perquè sou tot lo contrari de lo qu'ell va sostenir, donchs no feu la irreverència de parlarne en els mitings, y borren del vostre diari allò que hi teniu escrit de *diario autonomista*, no vo'gheu ferlo servir per tapar tanta miseria com voraltes descobriu. A la gent del despotisme, als republicans aixís, vos escau alabar sempre al parell ó tres de *vis* que feu l'ofici d'amigos del obrer y del país; á n'en Pi y Margall, vosaltres que may l'heu volgut seguir, si li feu l'aniversari, ¡no l'honreu, que l'escupiu!

PER DE LA TRALLA

En Pi y Margall y l'Autonomía

Heus aquí dos noms que sempre aniran agermanats puig son dos mots que, complementant-se, en formen un de sol. No podem pensar ab l'Autonomia, sens que evoquem la figura del gran pensador català; y no podem pensar ab ell sense que l'Autonomia, la llibertat de pensament, se'ns aparegui ab tot son esclat y ab tota sa forsa regeneradora.

En Pi ab la fé del apòstol, desde'l desert ahont visqué, predicà la bona nova, llevant als quatre vents el seu credo polítich y social pera que 'ls pobres pobles que integraven l'Estat espanyol sortissin del seu anquilament y 's desfessin de la càrrega feixuga del caciquisme, reintegrant-se de la llur personalitat natural, esborrada casi bé completament mercès á l'uniformisme nacional aportat pels Felips de trista memoria.

En Pi, sembrà á mans plenes la nova llevor, més no fructificà pas en aquell cos nacional mancat de tot ideal y de tota idea progressiva. Era un cos anquilat sense pòls, sense sang, y d'aquella llevor, malgrat el cultiu intensiu adoptat pel més gran dels nostres homes públics, no'n restà un grà que fructifiqués, un sol grà que tragüés ufana en aquell desert, en aquella terra estèril, quina crosta duríssima no admetia l'enfonsament benfactor de la rella poderosa de l'Autonomia.

Y passà lo que En Pi confessà sincerament quan Catalunya 'l nomenà president del seus Jochs Florals. La lluita signé inútil, infeconda per tot arreu menys en la nostra terra, menys á Catalunya, en aquest pays ahont el foc nacional, la seva personalitat històrica encare no havia mort.

Y aquella llevor que un bon vent arrossà tota aquí á casa nostra, trobà la terra oberta, trobà 'ls solchs ja fets á punt de rebre el bon grà qu'havia de transformar-la completament, qu'havia d'iniciar-la á que proclamés més tart que Catalunya tenia dret á figurar entre 'l concert dels Pobles.

La ufanor signé potenta, l'esclat esferí als mangonejadors de la voluntat del poble y aquest al veure l'honradesa del apòstol d'aquella nova religió, tota amor, tota justícia, el proclamà son salvador, y prengué de ses mans les taules de la llei y les esgrigué ab sang de la seva sang en son cor.

Tots sabem que primerament l'Empordà, la terra eminentment oberta á tot lo que tendeix á dignificar-la, á reintegrar-la la seva personalitat, que es la de Catalunya, s'aixecà com un sol home, excelsant la veritat del credo polítich del gran home, que malgrat sa pobresa, malgrat sa posició modesta, may acceptà res absolutament res dels governs de la monarquia, els seus enemics y enemics sempre de Catalunya la nostra patria.

Compareu-lo, companys obrers, si no es

insult, ab els que després de mort el volen fer servir de pendó á les seves indignitats y á les seves concupiscències, ab els que cobrant del govern, porten al poble als peus dels seus enemics els monarquichs; els que tot dihentse republicans, ho fan tot pera allunyar el triomf de la República; els que tot dihentse lliure-pensadors no volen respectar la lliure emissió de les idees dels altres; els que tot dihentse autonomistes per escarni de l'Autonomia, fan de dependents del Estat, d'aquest Estat burocràtic, uniformista y reaccionari.

Compareu, avuy que fa anys que morí el gran propulsor de la Solidaritat Catalana boy declarant l'afinitat del federalisme ab el Nacionalisme; compareu y veureu una vegada més de manifest la mala fé dels embaixadors dels pobles, que utilisen tot lo més sagrat, tot lo més gran y noble pera assolir únicament el seu benestar particular, el goig d'una vida ben reposada y conservadora.

SABBS

En Pi y Margall y l'Autonomía

Are qu'els lerrouxistes á la vegada que refermen els seus antics procediments de intolerancia, d'odi y d'antidemocràcia, no solzament volen anomenarse federales, sino que pretenen ser els més perfectes, y fins els únics federales, será altament convenient analisar el criteri qu'En Pi y Margall tenia respecte al catalanisme, del que 'ls lerrouxistes son implacables enemics.

Y com que á nosaltres, els que fém LA TRALLA, may ens ha agradat enraonar per enraonar, sino que totes nostres afirmacions les apoyém sempre en textos y proves, transcriurem alguns fragments d'articles d'En Pi y Margall, pera que nostres llegidors puguin ferse càrrech de quins era els que considerava per afins.

Escolteu sa veu:

«CATALANISTAS! VOSOTROS SOIS COMO NOSOTROS, VERDADEROS AMANTES DE LA PATRIA. No olvideis que UNIDOS podríamos fácilmente transformar las condiciones de vida del país, y dentro de ellas asegurar el engrandecimiento de nuestra amada Cataluña. Felices todos si JUNTOS lográsemos transformarlas bajo la República.»

(De un article publicat en *El Nuevo Régimen* de 25 de Juny de 1898).

En un altre article publicat en *La Autonomía*, del mes de Janer de 1899, escriu En Pi y Margall:

«La verdadera autonomía no la queremos sino LOS REGIONALISTAS Y LOS FEDERALES. Debemos UNOS Y OTROS defenderla tenazmente si deseamos sacar á la nación del abatimiento en que ha caído por las presentes desventajas, y precaverla contra las que la amenazan.»

De un article del 21 d'Octubre de 1890, també publicat en *El Nuevo Régimen*, y firmat, com tots els altres de que fem referencia, per En Pi y Margall, diu:

«Pero ¡ay! que toda resistencia es ya inútil. ENTRE LOS FEDERALES Y LOS REGIONALISTAS DE TODO LINAJE, Á LA FEDERACIÓN LLEVAREMOS Á NUESTRA ESPAÑA MAL QUE AL MUNDO PESE. Es la única manera de regenerarla.»

A n' *El Nuevo Régimen* del 11 de Juny de 1901 escribia en Pi y Margall en un article dedicat á censurar el discurs que'n Sagasta havia dirigit á n'els diputats de la majoria la vigília d'obrir les Corts:

«Dudamos que hayan salido jamás de boca de un Presidente del Consejo de ministros palabras más imprudentes ni más reveladoras de una supina ignorancia. EL REGIONALISMO, COMO TANTAS VECES HEMOS ESPERADO, NO ES SINO EL FEDERALISMO CON OTRO NOMBRE.»

Y més avall afegia:

«Federales y regionalistas ó catalanistas nos recibieron en todas partes con el mismo amor y entusiasmo, mostrándose todos convencidos de que respecto á la constitución del Estado y á la autonomía de las regiones PERSEGUIAMOS LOS MISMOS FINES.»

Ab els anteriors paràgrafs ja n'hi hauria lo suficient pera demostrar la immensa simpatia qu'En Pi y Margall sentia envers els ideals catalanistes. El lerrouxisme, el pilot format pels fracassats de totes les regions qu'han vingut á Catalunya ab el propòsit de conseguir el fals prestigi, que 'ls seus conciutadans els hi negaven, perquè els coneixien massa; y l'ex-emperador qual historia tant política com particular es de lo més brut que al món hi hagi, ens insulten y calumniem continuament; pero En Pi y Margall ens defensa.

¡Quina doble honra pera nosaltres!

En altre article publicat també en *El Nuevo Régimen* el dia 1.º de Juny de 1901:

«Robert, por otra parte, dirigiéndose en la Liga Regionalista á un coro que acababa de dar una hermosa serenata en obsequio de los diputados catalanistas, hizo votos para que EN TODAS LAS REGIONES SE SECCUNDASE EL MOVIMIENTO DE CATALUNYA, el único, dijo, que puede hacer á España grande y fuerte.»

Com veuen nostres llegidors en aquest últim paràgraf defensa als catalanistes del dictat d'egoistes que ab tanta afició'ns apliquen els lerrouxistes.

En la segona part d'aquest mateix article ens defensa del dictat de conservadors y reaccionaris. Escolteu lo que diu:

«Se busca diferencias en otros órdenes de ideas y oficialmente no las hay tampoco. El coro de la serenata de que hemos hablado cantó *La Marsellesa*. Robert se congratuló de que se le hubiese cantado, para que todos sus enemigos se convencieran de que caben en el regionalismo todas las aspiraciones generosas.»

No se dicen republicanos, pero tampoco monárquicos; como son monárquicos bajo la monarquía SERIAN REPUBLICANOS BAJO LA REPÚBLICA.

..

Molt més podríem dir, mes no ho consent l'espai á que'ns hem de reduhir. Però ab lo transcrit n'hi ha prou pera demostrar la afinitat del Catalanisme ab el Federalisme, y com de cap manera tenen dret á dirse federales els lerrouxistes que professen un rabí anticatalanisme.

En cambi ens agradaria que'ls periódichs lerrouxistes ens senyalessin un sol article, un sol paràgraf ó una sola frase en el que En Pi y Margall mostrés la seva conformetat ab les idees del ex-emperador, y menys encare ab sos decrets incendiariis y sos procediments de violencia.

M. R.

Al revés d'en Pi y Margall La qüestió son quartos

La qüestió son quartos, diuen en lerroux y deixebles.

Ells son molt anti-clericals; ells no volien que l'enterro d'en Juli fos catòlich, pero van insertar en el *progreso* la esquela mortuoria ab una creu per capelera; al cotxe dels morts no la volien, pero en el diari si, perquè per la esquela cobraven un grapat de duros.

El anticlericalisme es una gran cosa, pero quan hi ha quartos el deixen á recó.

Ells diuen sempre que volen fer cultura entre els obrers, pero en el teatre de la *Casa del Pueblo* representen la *Gatita blanca*; y quan l'ignasi Iglesias els hi diu, que obres com aquestes sols serveixen pera embutir el poble y prostituir l'art, diuen desde el *progreso*, que si, que bueno, que ja ho saben, pero qu'ho fan perquè ab elles fan bones entrades y guanyen més diners.

Es á dir, que s'estimen més els diners, que no pas la cultura del poble català.

Pero ara vé lo bó.

En la secció *Tribunales de Barcelona* de *La Vanguardia* del dia 12 d'aquest mes, hi trobem una sentència per la que un burgués ha sigut condemnat al pago d'una indemnació á un obrer, qu'havia pres mal en son establiment, y á pagar ademés les costes del judici.

Y l'advocat del obrer era en Ventosa y Calvell, regidor catalanista; mentres que el del amo, qu'era negava á pagar lo qu'era de justícia, era en Pinilla, regidor lerrouxista del ajuntament.

¿Que hi diuen els nostres obrers? ¿Quin crèdit poden mereixer les prédiqües d'aquets farsants qu'á tot hora tronen contra els burgesos, pero quan aquets els paguen posen sos coneixements en contra dels obrers que 'ls han enlayrat, dedicant tot sos esforços á privar de la justa y legal indemnació á un obrer impossibilitat per una desgracia, encare que l'ensorri en la miseria y en la desesperació.

Afortunadament en Pinilla va perdre el plet, y l'obrer ha cobrat lo que li pertocava.

Pero per aquets lerrouxistes está vist que la qüestió son quartos, y que 'l seu únic ideal son els bitllets de Banc.

¡Traïdors! Y encara hi haurá qui cregui en les falses predicacions d'aquets Judes, capassos de vendre la consciència á qui la pagui millor?

“Reacción y Revolución”

Avuy que certa gent ha tingut el poch escrúpul d'agafar el nom d'En Pi y Margall y arreglarlo á manera de capa prou ample pera tapar totes ses concupiscències, no será gens inoportú, recordar l'admirable obra del Mestre, *Reacción y Revolución* pera veure lo que'n pensava de lo que 'ls seus prostituhidors fan servir pera enlluernament del poble català.

Desgraciadament no es aquesta una obra gayre coneguda d'entre les que ab prou feynes han adquirit anomenada. Cert es que 'n general la producció d'En Pi no ha sigut gens estudiada y que sols d'un quant temps ensá les seves obres se comensen á llegir ab un xich d'interés. Més hem de doldrens de debó de que aquesta no sia més coneguda. Qui sab si aixís s'hauria lograt estalviar al nostre poble molts dels sacrificis que ha fet inútilment y moltes de les energies qu'ha llensat sense cap resultat positiu.

Y es que portats els revolucionaris per un esperit de protesta que no sabien traduir ab prou fidelitat, han pres els mots *reacción y revolución* en un sentit confós ó del tot tergiversat del que tenen veritablement. Y aixís, han cregut *reacción* el clericalisme en quant pugui tenir de restringent y autoritari; sense veure qu'és *reacción* tot lo que sigui autoritari y restringent encare que sigui anticlericalisme. Per altre part no s'ha interpretat prou bé el concepte de la *revolución*. Aixó es innegable. S'ha confós la *revolución* per la destrucció. No s'ha pensat més qu'en destruir tot allò que ofega y que té una representació ben definida. S'ha cregut que la *revolución* era el moment de la lluita armada ó del incendi. Y ningú ha recordat que per lo que s'cria es tot justament per la manca de representacions adequades al modo d'esser dels Pobles y que per aixó en lloch de remoures destruhint, calia revolucionar edificant.

Aixís ho pensa En Pi y Margall.

Era necessari alimentar el nostre intel·lecte pera ferlo fort y portarlo allavors, no á la destrucció de lo creat per que lo que ja ha complert el seu fi se mor indefectiblement, sino á la conquesta dels milloraments socials que's poden esperar pera altres ordres de la nostra vida.

Aixís se revoluciona edificant.

Si l'intel·ligència del home no está coaccionada per cap influència determinada, la seva llibertat engendra l'acció y aquesta els seus fruits, quins per forsa han d'esser beneficiosos ab el perfeccionament de la societat qu'aixís revoluciona, sotmesa á la llei ineludible del progrés.

Pero aquesta llibertat y aquesta acció que reconeix com á únic fonament propi el valor intrínsec del individu, es combatida, en els nostres dies, per la *reacción* dels poders constituïts que neguen y anulen aquest valor individual, fapanisant les intel·ligències y donant á les masses més valor que 'ls individus.

Com se veu, donchs, En Pi y Margall coneixia com á *revolución*, tots aquells actes nascuts d'una idea conscient y lliure y que responen á les lleys del progrés, produïxen un benefici á el perfeccionament de l'Humanitat. Y senyalava com reaccionaris á tots aquells que's valen del fanatisme pera anular les intel·ligències dels individus y sotmetre'ls al poder de la massa.

Per aixó la *revolución* dels fanatitzadors no es una *revolución* de creació sino de destrucció, ja que mata de soca arrel totes les forces d'una societat.

Aixís veurém que aquets actuals enlayradores d'En Pi y Margall son els seus contradictors més acerrims. Tot moviment que tingui per ensenya dels seus procediments, els conceptes intercalats en aquell memorable article que ab el títol de *Al pueblo* publica temps enrera l'ex-emperador, no pot ésser de cap manera adicte á les doctrines del Mestre del federalisme. Ell era altament revolucionari per que entenía l'activitat dels homes com á font de progrés y creació; ells son fanàticament reaccionaris perquè entenen l'acció dels homes com á forsa d'enderrement y destrucció.

Y es que manca el complet coneixement de lo que's fa. Es que manca consciència. Es que no s'han llegit prou les obres d'En Pi y Margall.

PERE B. TARRAGÓ

Pensament

Si tothom pogués ostentar els remarcables dots d'honradesa y filantropia qu'inspiraven en la persona del insigne y may prou plorat patrici Francisco Pi y Margall, els mots *enveja*, *hipocresia* y *falsetat* se borrarrien per un sempre més del Diccionari de la Vida.

JOAN CRIQUET

RIGER

En Pi y Margall a la Audiencia

El dimecres dia 21 tingué lloch el judici oral contra LA TRALLA motivat per la denuncia del número extraordinari del 25 de Novembre de l'any passat en commemoració de la mort d'En Pi y Margall.

En ell havien sigut denunciats per suposat delictes contra la integritat de la patria y ultratges a la nació, varis fragments de la obra *Las Nacionalidades* y del discurs que va pronunciar en els Jochs Florals del any 1901, de que va ser nomenat president. Es a dir que el verdader acusat era En Pi y Margall que si no hagués sigut mort, tal vegada hauria hagut de sentarse en el banch dels acusats.

Per això el nostre advocat defensor, el senyor Vallés y Ribot, que per casualitat era qui havia llegit en els dits Jochs Florals del any 1901 el discurs d'En Pi y Margall, quals fragments havien sigut denunciats, deya ab arrebatadora eloquència dirigint-se al jurat que no era possible que donguessin un veredict de culpabilitat, perquè de ferho condemnarien a n'En Pi y Margall, y fins lo qu'és més, el condemnarien sense sentirlo.

Y es que el venerable apòstol del federalisme parlava en catalanista, y llegint ses obres y sentint sos discursos com el dels Jochs Florals sembla que se sent parlar a nostres oradors, y per això nostres enemics ens eonfonden ab els mateixos odis, perseguintnos ab igual ensanyament.

Escrits d'En Pi y Margall y de LA TRALLA denunciats ab igual qualificació, per expressar-se un y altre exactament igual. No es això la més solemne desautorització contra els que dihentse federals dediquen únicament sos esforços a combatre als catalanistes?

El veredict fou d'inculpabilitat conseguint En Pi y Margall, després de morir, aquesta nova victòria, de lo que ns ne felicitem.

Falsificacions lerrouxistes

Hem rebut la següent carta d'un federal que com se veu no es dels falsificats:

Senyor Director de LA TRALLA

Molt senyor meu: Qui li dirigeix aquest escrit es un soci del centre o circol Fraternal del districte segon, allà hont s'hi va iniciar la trama salvatjada ab el telegrama protesta dirigit a n'En Salmeron, per sa adhesió al Aplech de la protesta.

Tingueu per entès tots els llegidors, que la major part de la junta directiva y part de la comissió activa n'va fer protestar enèrgicament, com també molts socis y correligionaris que formen part de dita entitat, prò tingueu entès que no volém passar per la ridiculesa del telegrama protesta a n'En Salmeron.

Nosaltres, els que ns sentim republicans federals de convicció y de cor, tampoch hi passém per federals especials, com diu el contrare "Federal", en LA TRALLA núm. 140. (1)

Y consti que la iniciativa del telegrama no va tenir caràcter de federalisme; ni somniar-ho: sols fou obra d'un escamot de republicans lerrouxistes; quatre aixelebrats, y algun d'ells calent del meeting del Aplech de la protesta que s'atribuïren indegudament la representació del Centro Fraternal.

Dono sinceres mercès al company "Federal", per la certesa de ses manifestacions.

Per què no va adherirse en Salmeron a les festes de la llibertat que varen fer els lerrouxistes pel mes de Setembre? molt senzill: "En Salmeron es sastre de professió, y coneix el panyo lerrouxista." — Un republicà federal.

Barcelona 10 Novembre de 1906.

Nacionalistes, Federals, Catalans tots els qu'estiméu l'Autonomia de Catalunya! No aneu ni per curiositat al miting que volen celebrar ab l'excusa d'honar a n'En Francisco Pi y Margall, els centralistes, els forasters, els enemics de la Autonomia y de Catalunya!

No aneu, ni per curiositat, a un acte que a la memoria del HOME HONRAT, organisa un PERSEGUIT PER ESTAFÀ!

(1) En el passat número "Un Federal" va fer constar ab tota claretat a qui se referia quan deya federals falsificats.

La guardia pretoriana

(Sala imperial dels Josepets. El Czar de fira está comodament repapat en un silló col·locat sobre un trono tot corcat, que sostenen els seus subdits.)

El Jefe de la guardia pretoriana

Gran señor: Sabemos que están próximos a celebrarse varios mitins catalanistas, republicanos solidarios, obreros y uno organizado por los católicos.

El Czar de fira (ab veu revolucionaria)

¡Pues no permito que se celebren! ¿Soy o no soy emperador? avisat inmediatamente a la partida de la porra que vayan a promover desórdenes, para imposibilitar su celebración. No permito más mitines que los de los lerrouxistas.

(El Jefe surt y al poch rato se senten passos precipitats de la gent que marxa a complimentar els ordres imperials.)

La mateixa escena.

El Jefe de la guardia pretoriana

Pongo en conocimiento de su imperial magestat, que los carlistas tratan de celebrar un mitin en el teatro Nuevo Retiro.

El Czar de fira (tot enfurismat)

No lo consiento. ¡Que vayan mis leales porreros a perturbarlo.

(Surt el Jefe y a poch se senten fortes veus que disputen.)

—No hi aném.

—Valiente paliza nos iban a dar!

—Els catalanistes y republicans solidaris s'han acontentat ab propinar nos unes quantes patades, pero els carlins ens estocinarien.

—Y son chent que han fet la guerra, y han sentit chiular les bales.

—Pero si lo manda el Czar—se sent que crida el Jefe.

—No, no, si fossin jovenets si que hi aniriam a fer el valent, y a rebre una mica, pero ab els carlins rebriem massa.

Y efectivamente, en el mitin carli els lerrouxistes hi brillaren per sa ausencia.

ALS QUE MANEN

Ab motiu del projectat monument als «héroes» de les darreres guerres colonials.

Deixeu los tranquils. Que la llur memoria no'n profani pas adjectiu po npos. Si d'héroes no'n foren ¿perqué anomenalsen? No torbéu ab festes llur sagrat repós.

Foren bons obrers. Foren fills de mare ab llurs afeccions, amors y desitjs. Tenien germans. Tenien aymades. Cantaven cansons al treball benèdit.

No'n profaneu pas llur memoria santa ab un mausoleu de marbre y metall. Llurs ossos podrits a pilots guarneixen el fons de l'Atlàntich, els boscos llunyans.

¡Histrións del poder! No us burleu del poble, qu'aquells que moriren ab l'arma a la mà sense serne d'héroes, tenien cor noble; tenien vint anys quan varen finir.

¡Tenien vint anys! Llurs somnis de rosa omplien llurs caps de ditxa y amor. Llurs cors bategaven alegres y esplèndits, com la papellona vola en la claror.

Mes volgué la sort, que manant vosaltres abusant en tot de vostre poder, vostres fuetades a n'els fills de Cuba els hi recordessin quins eren sos drets.

Y d'atí vingué, que 'ls minyons qu'un dia haurien estat més bons ciutadans, obligats ne foren per la vostra culpa a tindre de batres ab els llurs germans.

Y a terres malsanes ¡pobres! embarcareu. Y 'ns 'ls fereu batre ab la febra y fam. Y si uns ne moriren, més n'hi enviaven. ¡Sentoe fills del poble may ne ve d'uns quants!

Les mares ja'n crien, per les sorrelades, pels poblets y viles, per les grans ciutats. Si molts ne moriren, elles que's consolín. El govern no oblida sos debers sagrats.

Y si 'l pa 'ls mancava y les medicines, si com a remades navent en les naus, ¡ja 'ls fa un monument! ¡Ja no hi ha injusticia! Ja fins els que manen els hi dihen braus.

¡Deixeu los estar! Llur memoria santa no ha de menester monuments en lloch. Massa que la guarden ses mares y aymades en el reliquiari del fons de llur cor!

FIGURES.

«LA PULGA»

—Això es veritat?

—A mi m'ho han dit!...

Aquell dia, era l'dia ab tanta antelació anunciat ab cartells de tots colors, istils y tamanyos y a só de platets y bombo per els grans rotativeros, en que una may vista Bella estrenaria *La Pulga*.

Aquest era l'aconteixement del dia. De la plassa del Aupals al Furt de correr de Sant Geroni, no's parlava d'altre cosa. *La Pulga* era l'exce de totes les conversacions, la preocupació latent de tota la gent desocupada (el Cens), y la comidilla tant de l'aristocràcia com de la golferia, de Marqueses y Cigarres, de banquers y chulos, de patronas y maletas... Una curiositat irresistible trasbalsava l'invicta patria dels sigrons y en palaus y tabernes, en circois y safretxos regnava un sol desitg, una sola aspiració: assistir aquell vespre al estreno de *La Pulga*.

Ab tals antecedents calculin lo que passava en la taquilla del Teatre. Les rahons, empentes, garrotades y cops de puny foren innumerables; la cridoria aixordadora, tementse un moment, tanta fou l'excitació, en una possible alteració d'ordre públich; excitació que sortosament apaybagá la presència del ministre d'Instrucción Pública, qui arengá a la multitud ab extraordinaria eloquència; tantintse empró que la mentar de resultes de les trepitxades, dos lances de honor concertats allí mateix entre valents d'ofici y altres quatre més, esdevinguts entre valents de carrera, sens comptar ademés ab l'enfado d'un conegut general que, per haverli venut l'empresa dos *cazuelas* desd'ahont no's veyá l'escenari, digué que immediatament plantejaria la *cuestión de confianza* y que no negava la possibilitat de que, de dita qüestió arribés a ocuparsen el Tribunal de La Haya.

Ab aquestos y altres *accés in-cidents*, arribá l'vespre ab l'hora desitjada y per les vies afluyents al teatre, l'indigena a los toros! a los toros! se transformá en a la *Pulga* a la *Pulga*!

Com estava aquella sala d'espectacles! Alló era un rebost curull de carn viva y coleando!

Alló no era un plé, era un atapahit, però un atapahit de gent inquieta, febrosenca, congestionada. Resseguint aquella munió de testes arrengrerades en el pati y enprestades en palchs y galeries, podia descobrirshi tot lo bon y mellor de la *Espuerta del Sol*, les *sicalpiticas* promeses de *La Pulga* havien congregat els grans magnats de la nómina, la flor y nata dels burócrates y una exuberant representació d'aquella *atildada nobleza* arrelada en el més profund de la cova Donga y en els set arbres geneològichs d'Elcija.

En un palco proceni lluhia sa arrogant figura el Sr. Governador.

Y comensá l'espectacle.

El públich estava ben disposat y no calia pas gran cosa pera fer lluhir ulls y babejar boques... aquella mossarra que cantaba ab desvergonyiment... les nuses que apareixien a mida que queyen lentament, voluptuosament els fins ropatges... aquells moviments are suaus are seriosos qu'agitaven la carn avellutada... tot enardía els instints bestials d'aquells espectadors que en un moment se convertiren en feres afollades que aplaudien y adolaven. Y quan en plé deliri, quan la sola pessa que portaba la *Bella* anava a caurer, quan aquella camisa pareixé que ja queya, descobrint lo que ab ses brodaduras ja no tapava, el teló baixá rapit furient, com un cop de puny en bell mitj d'aquelles cares luxurioses...

Quins picaments allavors, mans y peus en ritme frenetich s'esforaven pera produhir el maxim de soroll... S'alsá de nou la cortina y entre deliri se repetí *La Pulga*... Caygué de nou el teló més continuá identich entussiasme...

L'orquestra prelujiá per tercera volta l'aria de *La Pulga*, pero aquesta vegada al revés de les anteriors repeticions, la *tipte* no s'havia tornat a vestir; sa indumentaria se reduhía a la camisa de transparencies sonrosades y ondulantes. Ah! aquella camisa com era espiada y penetrada per milers d'ulls... quan en una de les peripecies de la *cassa* al ser candenciosament aixecada per sobre dels genolls, del fons de la sala eixí una veu tremolosa cridant: —*Fuera la camisa!*

Oh crit sincer! Un sol calia que'l proferís, pera esser repetit ab fruició per tota la concurrencia... Sin camisa! sin camisa! bramaren mil goles y una furiosa ventada de xiulets feu que'l teló tingués que baixarse. Aixó fou encare més mal prés pel *respetable*, creixent l'escándol ab un formidable picament de peus. La massa ja estava de-

sencadenada; alsada de nou la cortina l'artista (2) més morta que viva, prová per dos ó tres voltes de presentarse a les taules y prosseguir la cansó, pero com que continuaba lluhint la camisa la cridoria no feu més que aumentar arribant als límits de lo impossible. La cosa comensaba a presentar mal aspecte; ja havia voleyat cap al prosceni un *sapato bajo de charol* y no faltava qui, que ja parlava de pegar foch al teatre... quan un *txist* perllongat barrejat ab veus de *callarse!* apaybagaren un xich el terra-tremol donant lloch a que pogués sentirse un senyor que desde l'escenari cridava a tot pulmó:

—*Respetable público!... respetable público! en nombre de la empresa como también en el de la hermosa artista que ha tenido el honor de representar "La Pulga," debo manifestaros que muy en contra su voluntad no pueden acceder a lo que pide esta ilustrada concurrencia...*

No pogué acabar; de tots cantons li abocaren la mateixa pregunta:

—Y porqué no puede?

—Porqué? contestá l'aludit, *pues porqué si se saca la camisa el gobernador le pondrá una multa de mil pesetas!*

Ah!

L'espectació no durá més que un moment, l'escándol reprenia de nou, quan sens cap classe de prech, espontáneament, comensaren a caure diners al escenari. El coure dringava junt ab la plata y ab acompanyament d'aplausos. Tothom tirava céntims, duros y pessetes entre cap y coll del portaveu de l'empresa, que no tenia prou mans pera cullir la moneda.

La pluja havia comensat a raig, més als pochos moments se convertí en quatre gotes y molt aviat en completa sequetat.

Allavors l'arreglador y a la vegada comptador, no trovant en ses mirades circunvalants moneda que *saludar*, digué al públich, que silenciós seguia sos moviments:

—*Señores, aun faltan 300 pesetas!*

Caygué un ruixadet més y al tornar a comptar repetí el mateix:

—*Señores, solo faltan 100 pesetas!*

Més aquesta vegada no caygué un céntim.

—*Saló faltan cien! solo faltan cien!*— repetía aquell home, passejant els ulls d'un palch a un altre, però tothom girava la cara, ni una sola mà prenia l'camí de la butxaca...

Un murmurí comensá a aixecarse, el públich s'agitava, arreu del teatre ja se sentien crits de bullanga y remor de tempestas... L'escándol anava a comensar més terrible que may, l'esclafit estrident y metàlich d'un esbotzament de vidres paresqué una senyal aixecantse mil bastons menasants destrucció; quan de cop les goles emmudiren perquè tots els ulls se fitaren en aquell palch ahont desde'l comensament del espectacle hi lluhia sa corpulencia el senyor Governador y veieren estatichs aixecarse aquella elegant figura y ab el somris als llabris accionar gentil el bras en busca de l'olorosa cartera desd'ahont feu voleyar cap al prosceni les cents pessetes que faltaven...

Copiem del *diario de Barcelona* del dia dia 12 de Novembre (edició de la tarde):

"allá dalt, 11, 12 noche.

Esta madrugada más de 500 jóvenes han acompañado a su casa en manifestación a las hermanas *Chelito* ovacionándolas.

Nos dicen que durante la representación (la censura interrumpe la conferencia).

CECI DE CASA

LA TRALLA

Periódich adherit a la UNIO CATALANISTA
COLABORACIÓ OBRERA. • TRIBUNA LLIURE.

SURT EL DIVENDRES

Preus de suscripció

Barcelona y Catalunya.. 4'00 ptes. l'any

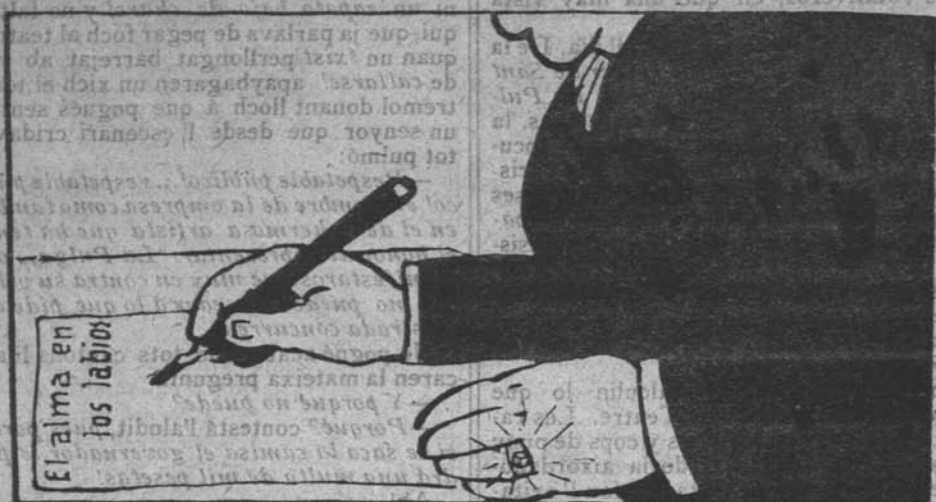
Extranger. 6'50 ptes. »

Pagos a la bestreta.

ADMINISTRACIÓ: Canuda, 15, principal.

Imp. LA RENAISSANCE, Xuclá, 17, baixos

En Ierroux contra En Pi y Margall



Debieran quemar la imprenta de *La Veu de Catalunya*, el local de la "Lliga Regionalista" y el Palacio del Obispo.—*a. Ierroux*.
(El alma en los labios).

No admitimos límites ni para el pensamiento ni para la conciencia.—*F. Pi y Margall*.
(Manifest 22 Juny 1894).



Voto contra la petición al gobierno de que se reintegre al Ayuntamiento de las atribuciones y derechos que tenía sobre las Escuelas Municipales.—*(giner de los rios (Ierrouxet) sessió de l'Ajuntament del 8 Novembre 1906)*.

Las atribuciones que expresamente no se hayan conferido al estado central, reservadas a los Estados Regionales; las no conferidas a los Estados Regionales, reservadas a los Municipios.—*Pi y Margall*.
(Programa 22 Juny 1894).



El gobernador soy yo.—*a. Ierroux*.

Sometidas a jurados mixtos las cuestiones entre el capital y el trabajo.—*Pi y Margall*.
(Programa 22 Juny 1894).



Muera el que no piense igual que yo.—*a. Ierroux*.

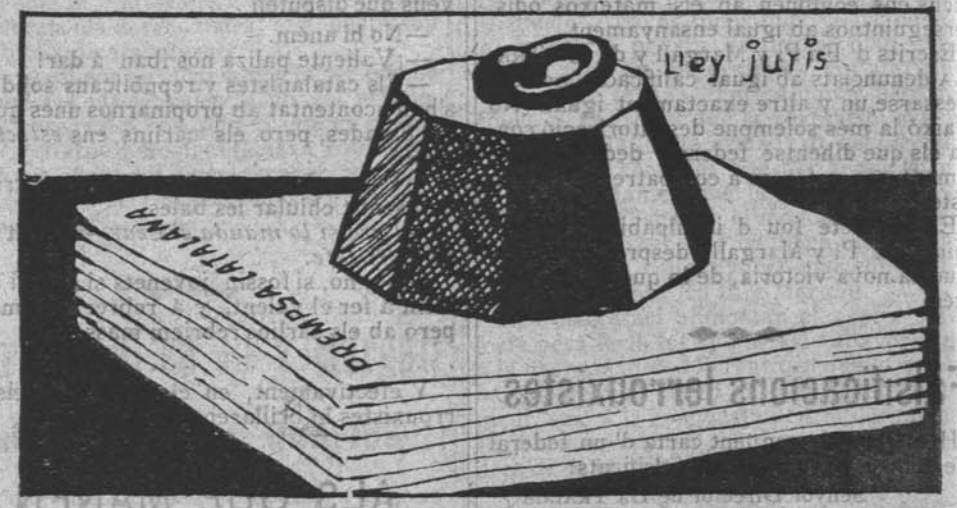
Libertat de reunió y emisió del pensamiento.—*Pi y Margall*.



Quiero; mando y ordeno voteis estos candidatos.—*(a. Ierroux, discurs del Comtal)*.
Quiero gobernar.—*(a. Ierroux, Al Pueblo)*.



Las leyes fundamentales sometidas a la sanción del pueblo.—*F. Pi y Margall*.
(Programa 22 Juny 1894).



—*a. Ierroux*.
(Quien calla, otorga).

Limitados el procedimiento y los tribunales militares a delitos militares cometidos por militares en activo servicio con ocasión del servicio mismo.—*F. Pi y Margall*.
(Programa 22 Juny 1894).



Protesta y denuncia de 70 honrados obreros contra los oradores del mitin del Condal.—*(el progreso)*.

Libertat de la paraula.—*Pi y Margall*.



Cambiaremos el nombre al Pueblo Seco porque lo reblandeceremos con sangre de catalanistas.—*a. Ierroux*.
(Discurs miting Poble Sec).

La sustitución, en una palabra, de la guerra por la paz; de las armas por la razón y el derecho.—*Pi y Margall*.
(Programa 22 Juny 1894).